

Eesti alkoholitootjate konkurentsivõime 2012

HINNAUURING

AGRISEIRE

TNS EMOR

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:
Katrín Männaste, Aivar Voog, Maire Nõmmik

Tellijapoolne kontaktisik: Aleksander Vukkert

AS Emor

Tammsaare Ärikeskus
A. H. Tammsaare tee 47
11316 Tallinn

t: +372 626 8500

f: +372 626 8501

emor@emor.ee

www.emor.ee

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

©TNS Emor

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Eesti joogitootjate majandusnäitajad	
Eesti joogitootjate majandusnäitajad	4
Tabel 1: Joogitootmise majandusnäitajad aastastatistika põhjal 2009-2011	5
Tabel 2: Joogitootmine: toodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis 2008-2012	5
Joonis 1: Joogitootmine: toodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal	5
Tabel 3: Joogitootmine: kodumaisel turul müüdud toodangu indeksi ja ekspordindeksi muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal	6
Joonis 2: Joogitootmine: kodumaisel turul müüdud toodangu indeks ja ekspordindeks muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal.....	6
Eesti õlletootjate konkurentsivõime	
Eesti õlletootjate konkurentsivõime	7
Tabel 4: Eesti õlleturu statistika 2008.-2012. aastal. Õlle toodang, koguseline põhieksport ja import.....	9
Tabel 5: Õlle koguseline põhiimport riigiti 2011.-2012. aastal	9
Joonis 3: Eesti toodangu osakaal turistide poolt kaasa ostetud õlle puhul 2011.-2012. aastal	9
Tabel 6: Õlletootjate ligikaudne turuosa kohalike tarbijate ostueelistuste alusel 2010.-2012. aastal.....	10
Tabel 7: Õlle sortimendi laius kauplustes 2012. a veebruaris.....	11
Joonis 4: Õlle sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritolu alusel - kogu Eesti Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel	11
Joonis 5: Õlle sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritoluriigiti – regiooniti Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel	12
Joonis 6: Purgiõlle jaehind kaupluses (€/l km-ga ja pandipakendi maksumusega) Eesti kokku.....	13
Tabel 8: Õlle jaehind kaupluses (€/l km-ga ja pandipakendi maksumusega), 2012 veebruaris Eesti kokku, pakenditüüpide lõikes.....	13
Tabel 9: Õlle jaehinnad kauplustes pakendi tüübi alusel, 2012. a veebruaris	14
Tabel 10: Õlle jaehinnad kauplustes vastavalt tootjamaale, 2012. a veebruaris	14

Eesti viinatootjate konkurentsivõime

Eesti viinatootjate konkurentsivõime.....	15
Tabel 11: Eesti viinaturu statistika 2009.-2012. aastal. Viina toodang, koguseline põhieksport ja import	17
Tabel 12: Viina koguselise põhiimpordi struktuur riigiti 2011.-2012. aastal	17
Joonis 7: Eesti toodangu osakaal turistide poolt kaasa ostetud viina puhul 2011.-2012. aastal.....	18
Tabel 13: Viinatootjate ligikaudne turuosa kohalike tarbijate ostueelistuste alusel 2010.-2012. aastal	18
Tabel 14: Viina sortimendi laius kauplustes 2012. a veebruaris. Nimetuste arv keskmiselt	19
Joonis 8: Viina sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritolu alusel - kogu Eesti. Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel	19
Joonis 9: Viina sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritoluriigiti - regiooniti. Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel	20
Joonis 10: 0,7 liitrisel pudelil viina jaehind kaupluses (€/l km-ga). Eesti kokku.....	21
Tabel 15: Viina jaehind kaupluses (€/l km-ga), 2012. a veebruaris. Eesti kokku, pakenditüüpide lõikes	21
Tabel 16: Viina jaehinnad kauplustes pakendi tüübi alusel, 2012. a veebruaris.....	21
Tabel 17: Viina jaehinnad kauplustes vastavalt tootjamaale, 2012. a veebruaris.....	22

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda hinnang Eesti alkoholitootjate konkurentsivõimele siseturul õlle ning viina tooterühmades.

Konkurentsivõime hindamise aluseks on:

- joogitootmise sektori ettevõtete majandusnäitajad;
- tootmise, ekspordi ja impordi näitajad õlle ja viina tooterühmades;
- kodumaise ning importtoodangu sortiment Eesti kauplustes õlle ning viina tooterühmades;
- kodumaise õlle ning viina osakaal kaupluste sortimendis;
- kodumaise- ja importtoodangu hinnad Eesti kauplustes õlle ja viina tooterühmades;
- kodumaise õlle ning viina ostjate osakaal kogu tooterühma ostjatest.

Töös on kasutatud:

- 2012. a veebruaris läbi viidud õlle ja viina sortimendi- ning hinnauuringut, mis viidi läbi üle Eesti 26 kaupluses;
- õlle- ja viinaturgu ning joogitootmise sektorit puudutavaid üldisi statistilisi andmeid;
- TNS Emori Atlas andmebaasi (uuringud aastatest 2010, 2011, 2012);
- tootjate hinnanguid ja ettevõtete majandusnäitajaid.

Töö on teostatud EV Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

The logo consists of a solid magenta square with the letters 'TNS' in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Eesti joogitootjate majandusnäitajad

Eesti joogitootjate majandusnäitajad

Et Eesti tingimustes tegeleb enamik alkoholsete jookide tootmisele spetsialiseerunud tootjaid ka mittealkohoolsete jookide toomisega ning vastupidi, vaatleb Statistikaamet joogitootjaid ühtse sektorina ning seega ei saa eristada alkoholisektori majandusnäitajaid. Samas, võttes arvesse, et enam kui 90% sektori müügikäibest annavad ettevõtted, mille peamiseks tegevusalaks on alkoholsete jookide tootmine (2012. a seisuga oli põhitegevusalana alkoholitootjatena registreeritud ettevõtete osatähtsus sektori müügitulus 94%), võib konkurentsivõime hindamisel analüüsida kogu sektori majandustulemusi.

Et aastastatistika 2012. a kohta ning lühiajastatistika 2012. a IV kvartali kohta hetkel veel puudub, ei saa möödunud aasta puhul sektori käibe- ning kasumivõrdlusi (tabel 1) teha, küll aga saab kasutada lühiajastatistikat tootmise müügi- ja mahuindeksite ning ekspordi ja kodumaisel turul müüdü toodangu indeksite näol (tabelid 2 ja 3, joonised 1 ja 2).

Oluline toodangu mahu vähenemine leidis Eesti joogitootmises aset nn masu tippajal, s.o 2008. a II poolest alates. Ka 2010. aastal näitas nii toodangu maht püsihindades kui ka müüdü toodangu maksumus jooksevhindades aasta varasema perioodiga võrrelduna vähenemist (tabel 2, joonis 1). Alates 2011. a II kvartalist hakkas nii kodumaisele kui ka eksporditurule müüdü toodangu kogumaksumus taas kasvama (tabel 3, joonis 2). Toodangu mahuindeks on positiivsel poolel püsinud 2011. aasta lõpust alates kogu 2012. aasta jooksul. Toodangu müügiindeks näitas 2012. aastal samuti kasvutrendi (tabel 2, joonis 1). Seejuures on eksporditurgudele suunatud müügi kasvumäärad tõusnud märgatavalt, püsid kodumaise turu müügi kasvumääradest kõrgemana (tabel 3, joonis 2).

	2008	2009	2010	2011	2012*
Tööga hõivatud isikute arv	1965	1676	1541	1341	...
Müügitulu, mln eurot	263,1	225,2	227,4	225,3	...
Kulud kokku, mln eurot	238,5	207,9	207,6	204,3	...
..töajõukulud, mln eurot	30,7	28,9	26,4	24,1	...
Kogukasum (-kahjum), mln eurot	19,9	16,9	19,5	21,8	...
Lisandväärtus, mln eurot	65,1	62,3	57,3	57,4	...
Investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) kokku, mln eurot	95,6	12,7	11,9	10,5	...

Allikas: SA

* 2012. a aastastatistika avaldatakse 2013. a detsembris

Joogitootmine: toodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal

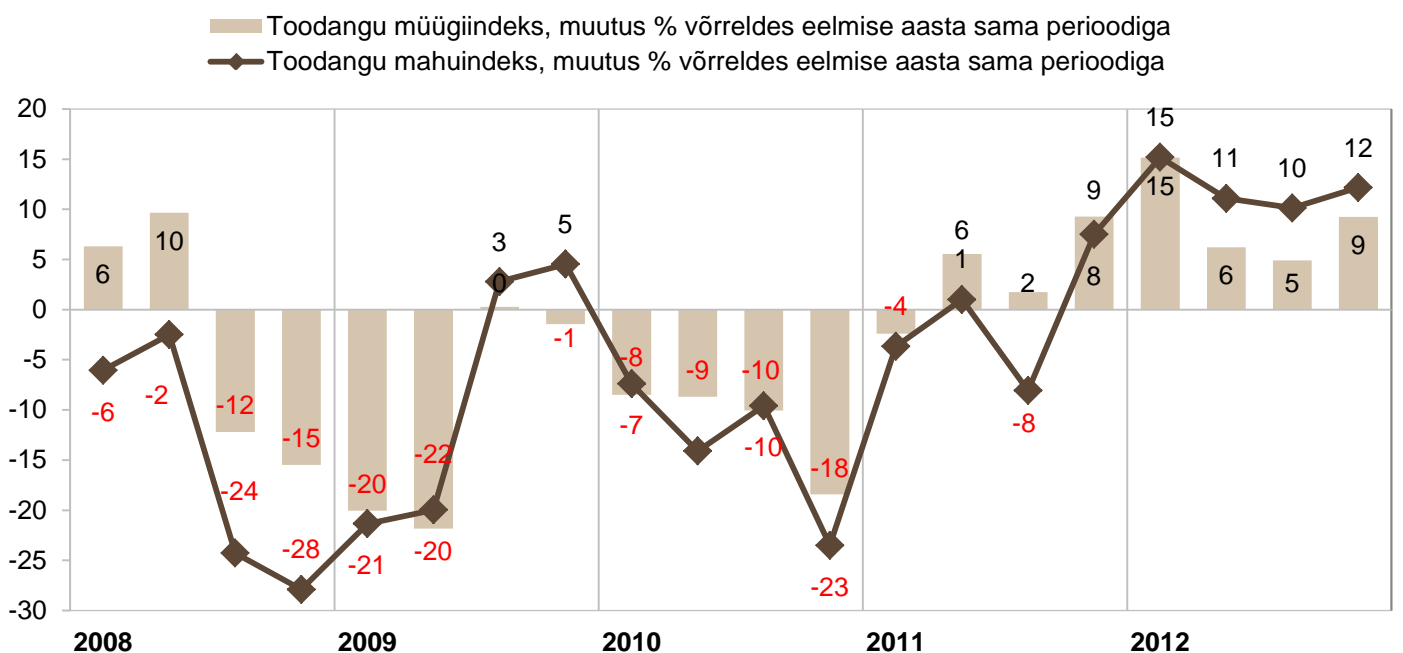
		2008	2009	2010	2011	2012
Toodangu müügiindeks, muutus % võrreldes eelmise aasta sama perioodiga	I kv	6	-20	-8	-2	15
	II kv	10	-22	-9	6	6
	III kv	-12	0	-10	2	5
	IV kv	-15	-1	-18	9	9
Toodangu mahuindeks, muutus % võrreldes eelmise aasta sama perioodiga	I kv	-6	-21	-7	-4	15
	II kv	-2	-20	-14	1	11
	III kv	-24	3	-10	-8	10
	IV kv	-28	5	-23	8	12

Allikas: SA

Mahuindeks kajastab toodangu mahu muutust püsihindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Müügiindeks kajastab müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Joogitootmine: toodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal

Allikas: SA

Mahuindeks kajastab toodangu mahu muutust püsihindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Müügiindeks kajastab müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Joogitootmine: kodumaisel turul müüdud toodangu indeksi ja ekspordiindeksi muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal

Tabel 3

		2008	2009	2010	2011	2012
Toodangu ekspordiindeks, muutus % võrreldes eelmise aasta sama perioodiga	I kv	-2	-27	-5	-22	25
	II kv	10	-26	-6	16	-6
	III kv	-6	-12	-5	7	-2
	IV kv	-21	-27	-16	26	22
Kodumaisel turul müüdud toodangu indeks, muutus % võrreldes eelmise aasta sama perioodiga	I kv	9	-18	-4	4	5
	II kv	10	-21	-4	3	3
	III kv	-14	4	-6	0	-1
	IV kv	-14	5	-13	6	8

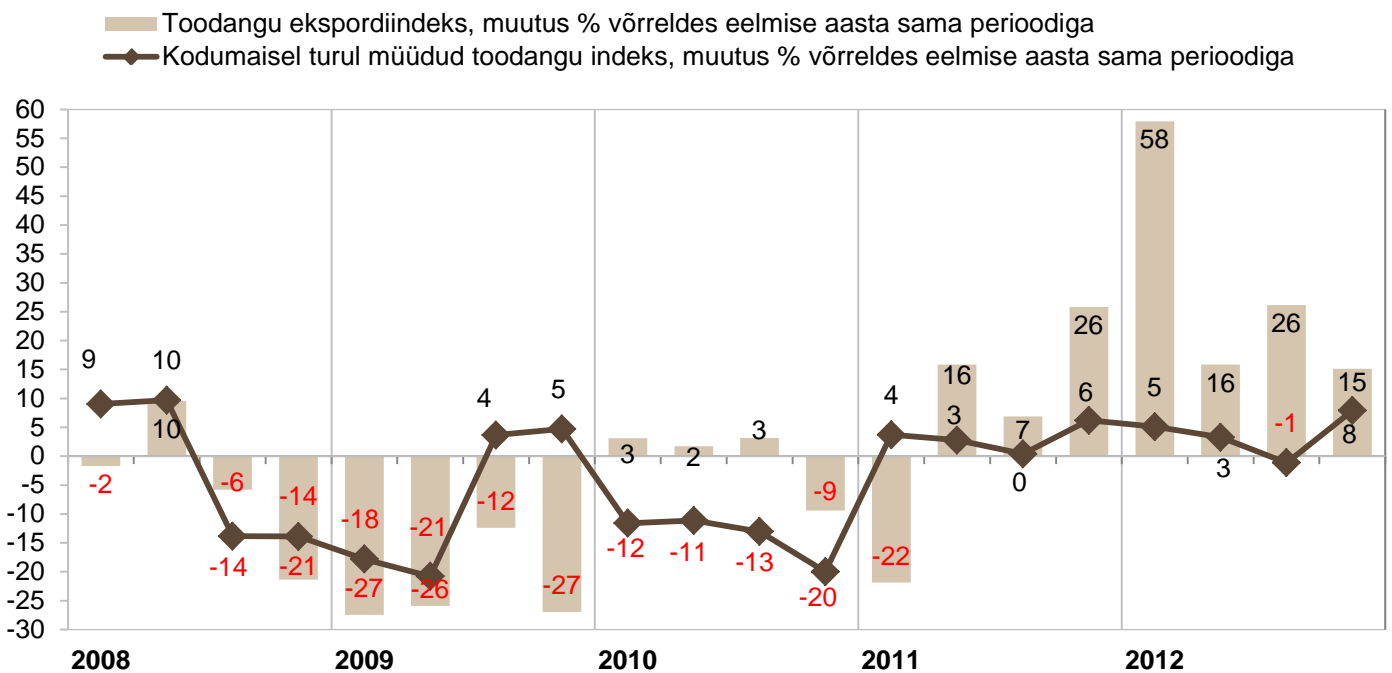
Allikas: SA

Ekspordiindeks kajastab välisurule müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Kodumaisel turul müüdud toodangu indeks kajastab kohalikul turul müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Joogitootmine: kodumaisel turul müüdud toodangu indeksi ja ekspordiindeksi muutus kvartalis 2008-2012 lühiajastatistika põhjal

Joonis 2

Allikas: SA

Ekspordiindeks kajastab välisurule müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Kodumaisel turul müüdud toodangu indeks kajastab kohalikul turul müüdud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

The logo consists of a solid magenta square with the letters 'TNS' in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Eesti õlletootjate konkurentsivõime

Eesti õlletootjate konkurentsivõime

2012. a jätkus Statistikaameti andmete põhjal õlle tootmiskahtude kasv aasta varasemale sarnases tempos. 2012. a toodeti Eestis 143,4 mln liitrit õlut, mis on 5,5% enam kui aasta varem. Kohalik õlle tootmiskaht katab siseturu vajaduse, seejuures on isevarustatuse tase viimastel aastatel kasvanud (tabel 4).

Õlle ekspordist-impordist moodustab olulise osa suuremate õlletootjate (kontsernide) regionaalsest spetsialiseerumisest tulenev kaubavahetus, st teatud toodete tootmine (eri pakendiliinid jms) toimub suurema regiooni jaoks ühes riigis. Valdavalt puudutab Eesti väliskaubandust kirjeldatud spetsialiseerumine Baltikumi-siseselt. Suurimateks õlleimportijateks-eksportijateks on seega Eesti suurimad õlletootjad Saku Õlletehas ning A. Le Coq.

2012. a kasvas õlle koguseline eksport võrreldes 2011. a 15,3%, kasvutempo on siin olnud aasta varasemast kiirem. Sisseveetud kogused pöörasid läinudaastase väikse languse järel taas tõusule, kasvades 6,2% võrra (tabel 4). 2012. aastal toodi Statistikaameti andmetel õlut Eestisse arvestatavas koguses (üle 10 000 l riigi kohta) 21 riigist. Ülkirjeldatud tootjate spetsialiseerumisest lähtuvalt imporditakse Eestisse õlut koguseliselt enim Lätist (31% kogu sisseveetavast õllest), järgnevad Soome (26%) ja Leedu (11,5%). Aasta varasemaga võrreldes on sissevedu Lätist vähenenud, Soomest ja Leedust kasvanud (tabel 5).

Ametliku väliskaubandusstatistika alusel bilansimeetodil siseturu müüki arvutades oli importõlle osakaal siseturumüügis 2012. aastal kolmandiku lähedal (tabel 4). Õlletootjate hinnangul jääb tootemarkide alusel arvutades importmarkide (Eesti tootjatele või nende omanikele mitte kuuluvate markide) osakaal siseturumüügis alla 10%. Näiteks Saku Õlletehas arvestab kohalike markide hulka ka oma kontserni (Carlsberg Group) margid. Osaliselt toodetaksegi rahvusvahelisi õllesid ka Eestis.

Siseturul müüdnud kogused kasvasid aastatagusega võrreldes 2,1% (arvestatud ei ole re-eksporti, mille osakaal on teadmata) (tabel 4).

Õlle siseturumüügis mängib olulist rolli ka turistide poolt kaasa ostetav õlu, mille mahud TNS Emori välituristide alkoholi ostukäitumise uuringu põhjal 2012. a pigem kasvasid. Valdava osa turistidest, kes Eestist õlut kaasa ostavad, moodustavad Soomest saabuvad turistid, kes ostavad kaasa nii Eesti päritolu õllemarke kui ka siin müügil olevat Soome õlut, mida siinsed turistidele orienteeritud kauplused spetsiaalselt nende tarvis sisse ostavad. Hinnanguliselt oli TNS Emori turistide alkoholioste kaardistanud uuringu põhjal ca 65% 2012. aastal Eestist kaasa ostetud õllest siinset päritolu ning Eesti päritolu õlle osakaal turistide ostudes näitab kasvutrendi (joonis 3). Välituristide ostudes on ülekaalus purgis müüdnud õlu, eelistatakse purke suuruses 0,33 l.

Õlle sortimendi kaardistamisel ning kodumaise ja importtoodete osakaalu leidmisel on arvutuste aluseks võetud kaupluses müügil olev tooterühma kogu sortiment. Sortimendi puhul kaardistasime lisaks nimetuste arvule ka müügil olevate õllemarkide positsioonide arvu riivil, hindamaks toote osakaalu pakkumises adekvaatsemalt. Õlle sortimendi- ja hinnavaatlus teostati 26 kaupluses üle Eesti. Valimisse kuulunud kaupluste valiku aluseks on jaekettide ligikaudsed turuosad Eestis.

Keskmiselt oli Eesti kaupluses müügil 92 nimetust õlut, millest nimetuste järgi arvestades moodustas kohaliku päritolu toodang ligi kaks kolmandikku. Aastal 2009 Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud sarnase uuringuga võrreldes on pisut laienenud nii kohaliku päritolu kui ka imporditud markide valik. Võttes arvesse ka positsioone riivil ning eriväljapanekuid, ulatus Eesti õllemarkide osakaal kolmveerandini (tabel 7, joonis 4).

Kõige laiem on valik Tallinna suurtes jaeketi-kauplustes (hüpermarketid), kus oli müügil 149 nimetust õlut, seejuures jaotusid Eesti ja importõllemargid nimetuste järgi ligikaudu pooleks. Tallinna väiksemate kaupluste ning muu Eesti kaupluste valiku laiuses suurt erinevust ei ole, seal moodustab kohalik toodang nimetusi arvestades umbes kolmandiku (tabel 7, joonis 5).

Nii imporditud kui ka kohalikest õllemarkidest oli veidi üle poole (55%) müügil klaaspudelites, Eesti päritolu õlest moodustasid purgis müüdavad tooted nimetuste alusel arvestades 29% ning plastikpudelites õlu 15%. Importõlle osas on purgis müüdavate toodete osakaal suurem, ulatudes 43%-ni. Seejuures on näha, et Tallinna hüpermarketites on kohaliku õlle puhul plastpudelite osakaal (soodsama liitrihinnaga tooted) oluliselt väiksem kui väiksemates ning muu Eesti kauplustes (tabel 7).

Kuna plastpakendeid kasutatakse peamiselt suuremate pakendisuuruste puhul, on mõistetavalt ka suuremate pakendite osakaal Eesti toodete puhul suurem kui importtoodangu osas. Lisaks on Eesti õlletootjad võtnud aktiivselt kasutusele pindise purgi (veidi suurem kui traditsiooniline 0,5l purk - 0,568l), mille osakaal on nimetuste alusel tõusnud 10%-ni. Siiski, enamiku moodustab müüdavas õlle sortimendis nii kodumaise kui ka sisseveetud toodangu puhul traditsiooniline 0,5-liitrine pakend - Eesti õlle puhul on osakaal nimetuste alusel 65%, importõlle puhul 68%. Ligi veerand importõllest (23%) ning umbes kümnendik (9%) Eesti õllest on müügil 33l pakendites (tabel 7).

Hindu kaardistasime õlle puhul kõigil müügil olevates pakendites toodetel, s.o nii eri suurusega plekkpurkide, klaaspudelite kui ka plastpudelite puhul, aruandes on esitatud hinnatasemed pakenditüüpide lõikes.

Pakenditüüpide järgi on kõige soodsama hinnatasemega liitri kohta saadaval PET-pakendis õlu (mis on suuremas osas kohalikku päritolu). PET-pakendi puhul välismaiste ning kodumaiste toodete hinnatase oluliselt ei erine. Küll aga võib olulist hinnavahet märgata klaaspudelites õlle puhul. Siin on põhjuseks asjaolu, et imporditud markidest on suhteliselt suurem osa müügil väiksema suurusega pudelites (0,33 l) ning nimetatud taaras pakutakse ka kõige enam eksklusiivseid, suurema lisaväärtusega või kaugelt päritolu marke. Ka purgis müüdava importõlle hinnatase on Eesti õllest mõnevõrra kõrgem ning seda kõigi erineva suurusega purkide puhul (tabel 8, tabel 9).

Võrreldes õlle keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ning impordi puhul (kõiki pakendeid arvestades) on importõlu Eesti õllest umbes 1,5 korda kallim. Seejuures on hinnatase mõlema puhul keskmisest kõrgem Tallinna hüpermarketites ning soodsaim Tallinna väiksemates kauplustes, kohaliku ja importõlle keskmiste hindade suhe on aga nii Tallinnas kui ka väljaspool pealinna üsna sarnane (tabel 9).

Võrreldes Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud sarnastes uuringutes indikaatoritooteks olnud purgiõlle hindade muutust, on näha, et imporditud purgiõlle hinnatase püsib 2009. a mai tasemel (hind kasvanud 0,4% võrra), kuid kohaliku päritolu purgiõlle hind on langenud 2008. a tasemele (hinnalangus 10,1%) (joonis 6).

Importõlled hinnavõrdlus päritoluriikide lõikes näitab, et kõige suuremalt ületab Eesti õlle keskmist hinnataset Belgiast, Iirimaa ja Ühendkuningriigist pärit õlu (2,5-3,5 korda kallim). Eesti päritolu õllest pisut soodsama keskmise hinnatasemega oli müügil Taani, Valgevene, Poola ja Läti päritolu õlu (tabel 10).

TNS Emori Atlase uuringu andmetel edestas Saku Õlletehas 2012. aastal ostueelistuse alusel A. Le Coq'i. Ka A. Le Coq'i emafirma Olvi kontserni avalikustatud majandustulemuste alusel ettevõtte turuosa veidi langes, kuid õlle müügis hoidis A. Le Coq jätkuvalt liidripositsiooni. Kokku moodustavad kaks suurimat tootjat ca kolmveerandi Eesti õlleturust. Kui arvestada juurde juba eespool puudutatud Saku omanikfirma brändid, mida toodetakse samuti osaliselt Eestis, ulatub kahe suurema Eesti õlletootja turuosa kohalikul turul ca 85%-ni (tabel 6).

Kokkuvõtvalt, vaatamata impordi suhteliselt suurele osakaalule õlle sortimendis, annavad kodumaise õlle tunduvalt soodsam hinnatase ja tarbijate eelistused Eesti tootjatele kohalikul turul tugeva konkurentsieelise.

Eesti õlleturu statistika 2009.-2012. aastal
Õlle toodang, koguseline põhieksport ja -import
 kogus, mln liitrit

Tabel 4

	Kogus, mln liitrit				kahe viimase perioodi muutus	
	2009	2010	2011	2012	mln liitrit	± %
toodang*	122,3	129,3	135,9	143,4	7,5	5,5
eksport	26,2	44,8	48,0	55,3	7,3	15,3
import	19,2	40,6	39,4	41,9	2,5	6,2
müük siseturul**	115,3	125,2	127,4	130,0	2,7	2,1
isevarustatuse tase, %	106,1	103,3	106,7	110,3		3,4
kodumaise toodangu osakaal siseturumüügis, %	83,4	67,5	69,0	67,8		-1,8

Allikas: SA, TNS Emori arvutused

*2012. a lühiajastatistika andmed

**Bilansimeetodil arvutamisel ei ole arvestatud õlle re-eksporti, kuivõrd selle suuruse kohta puuduvad

Õlle koguseline põhiimport riigiti 2011.-2012. aastal
 kogus, tuh liitrit; osakaal, %

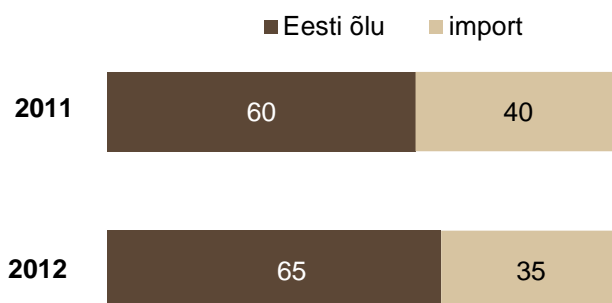
Tabel 5

	tuh liitrit		Muutus		Riikide osakaal, %		Riikide osakaalu muutus
	2011	2012	2012 / 2011		2011	2012	± %
			liitrit	± %			
KOKKU	39433	41897	2464		100	100	
Läti	14293	12994	-1299	-10,0	36,2	31,0	-14,4
Soome	7622	10903	3281	30,1	19,3	26,0	34,6
Leedu	3439	4817	1378	28,6	8,7	11,5	31,8
Venemaa Föderatsioon	3009	2242	-767	-34,2	7,6	5,4	-29,9
Saksamaa	2450	2321	-129	-5,6	6,2	5,5	-10,8
Holland	1585	1580	-5	-0,3	4,0	3,8	-6,2
Mehhiko	1538	2092	554	26,5	3,9	5,0	28,0
Teised	5497	4948	-548	-11,1	13,9	11,8	-15,3

Allikas: SA

Eesti toodangu osakaal turistide poolt kaasa ostetud õlle puhul 2011.-2012. aastal
 ligikaudne hinnang

Joonis 3

Turistide poolt enim ostetud õllemargid (järjestatuna)

2011	2012
A Le Coq Premium	A Le Coq Premium
Saku Originaal	Saku Originaal
Karjala	Karjala
Lapin Kultra	Lapin Kultra
Heineken	Alexander pint

Allikas: TNS Emori Välisuristide alkoholi ostukäitumise uuring

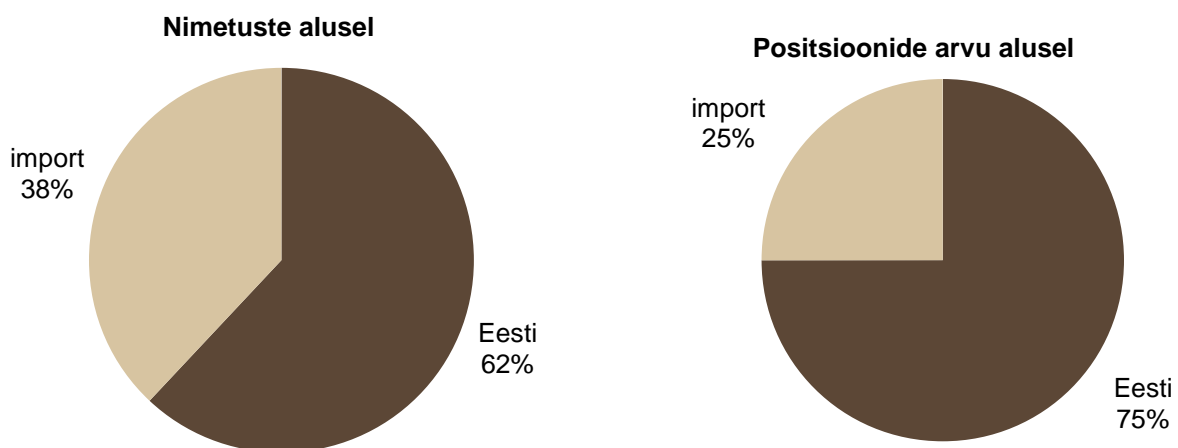
Tootja	Turuosa ostueelistuse alusel		
	2010	2011	2012
A.Le Coq	40%	44%	36%
Saku Õlletehas	40%	34%	39%
Saku kontserni (Carlsberg Group) margid	6%	8%	9%
Viru õlu	5%	3%	5%
jaekaubanduse omakaubamärgid	5%	5%	4%
Heineken	2%	2%	3%
muu import	3%	4%	4%

Allikas: TNS Emori Atlas andmebaas

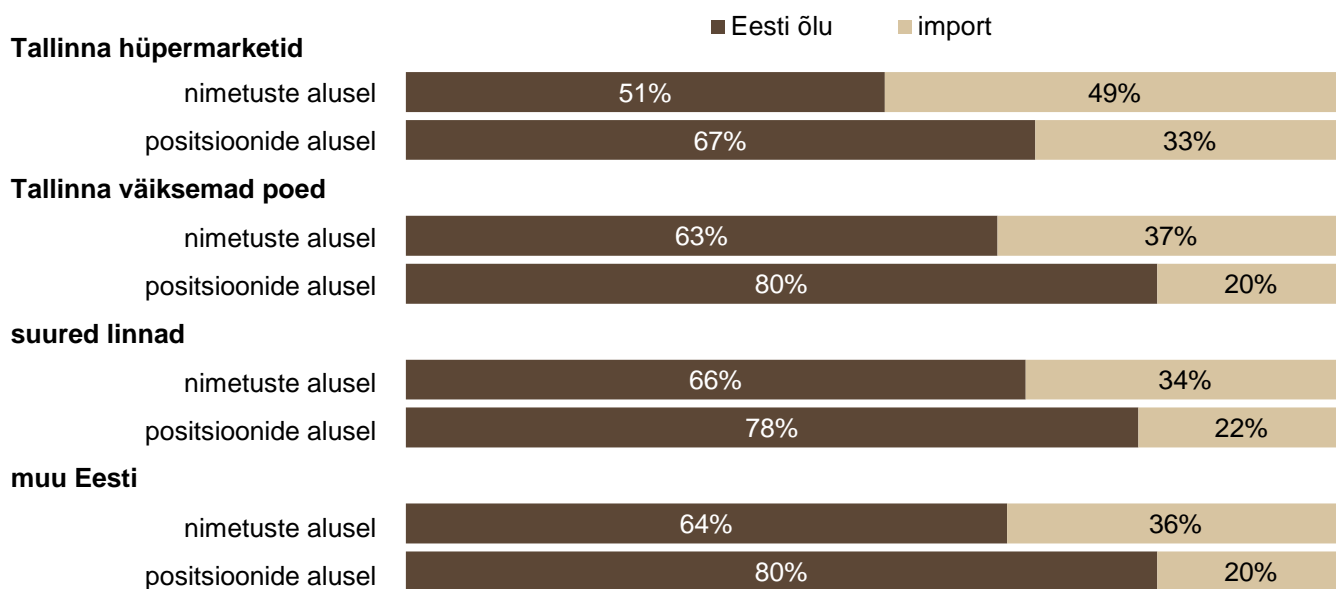
	Eesti keskmiselt			Tallinna hüpermarketid			Tallinna väiksemad toidupoed			suured linnad			väiksemad linnad ja maa-asulad		
	Kokku	Eesti õlu	import	Kokku	Eesti õlu	import	Kokku	Eesti õlu	import	Kokku	Eesti õlu	import	Kokku	Eesti õlu	import
PET	9	8	1	6	6	1	12	12	1	9	8	1	11	9	1
Klaaspudel	51	32	19	88	45	43	40	27	14	45	30	15	44	29	15
Purk	32	17	15	56	27	29	28	13	16	26	14	11	29	16	13
Kokku	92	57	35	149	77	73	80	51	30	79	52	27	84	54	30
PET osakaal, %	10,2	14,6	3,1	4,2	7,1	1,0	15,0	22,5	1,7	10,8	14,5	3,7	12,8	17,3	4,5
Klaaspudeli osakaal, %	55,1	55,4	54,5	58,7	57,8	58,9	50,0	52,0	45,0	56,8	58,3	53,9	52,3	53,4	50,3
Purgi osakaal, %	34,7	29,4	43,4	37,2	34,4	39,7	35,0	24,5	51,7	32,3	27,8	41,2	35,0	29,5	44,8
0,33l	13	5	8	27	9	18	8	3	5	12	5	7	10	4	6
0,5l	61	37	24	102	54	49	53	32	22	51	34	17	55	34	21
pint	6	6	0	9	9	1	4	4	0	5	5	0	6	6	0
suurem pakend	10	9	2	8	6	2	14	13	1	9	8	2	12	10	1
muu	2	0	2	3	0	3	2	0	2	1	0	1	2	0	2
Kokku	92	57	35	149	77	73	80	51	30	79	52	27	84	54	30
0,33l osakaal, %	14,1	8,8	22,9	17,8	11,0	24,7	10,0	5,9	16,7	14,8	9,8	24,3	12,0	7,4	20,3
0,5l osakaal, %	66,1	64,8	68,0	68,6	69,5	66,8	66,3	61,8	71,7	65,0	65,6	63,8	65,3	63,5	68,5
pint osakaal, %	6,6	10,3	0,8	6,2	11,0	1,0	4,4	6,9	0,0	6,9	10,3	0,4	7,1	10,6	0,9
suurem pakend osakaal, %	11,3	15,5	4,4	5,4	7,8	2,7	16,9	24,5	3,3	11,8	15,0	5,8	13,7	18,7	4,8

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

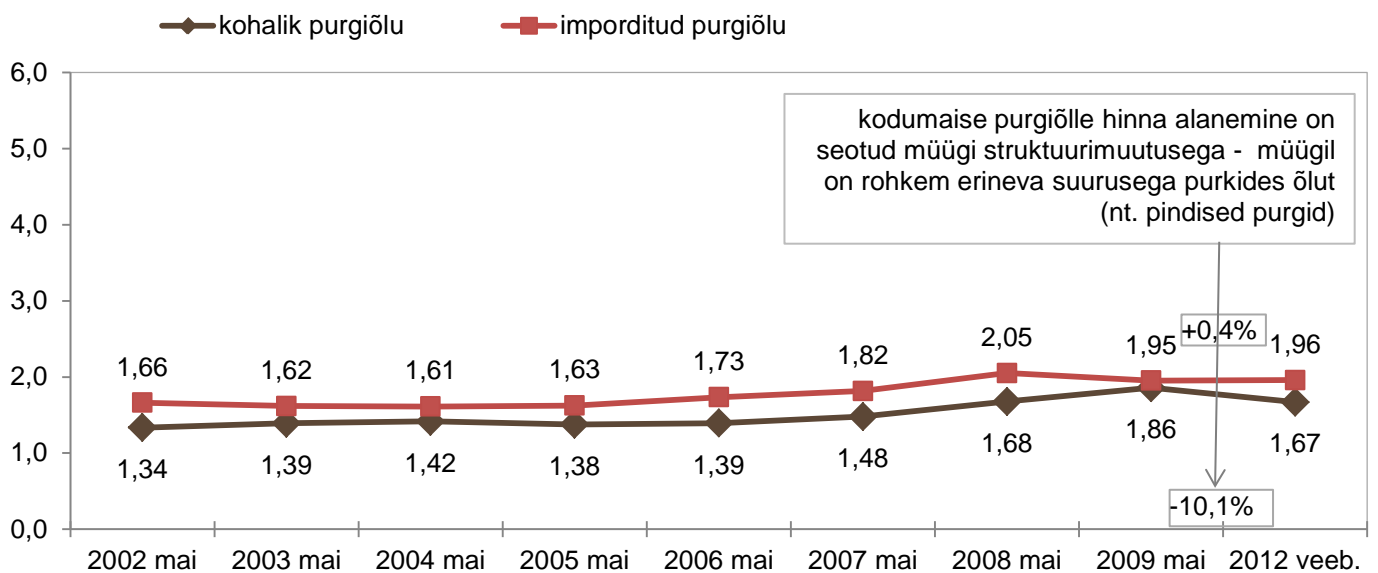
Õlle sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritolu alusel - kogu Eesti
Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus, varasemad võrdlusandmed EKI alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Õlle jaehind kaupluses (€/l km-ga ja pandipakendi maksumusega), 2012. a veebruaris
Eesti kokku, pakenditüüpide lõikes

Tabel 8

Pakendi tüüp	Eesti õlu	import	keskm. hind
õlu (kõik pakendid)	1,64	2,52	1,98
purgiõlu	1,67	1,96	1,81
pudel	1,75	3,05	2,24
PET	1,19	1,21	1,19

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Ölle jaehinnad kauplustes pakendi tüübi alusel, 2012. a veebruaris
(€/l km-ga ja pandipakendi maksumusega)

Tabel 9

	Eesti kokku		Tallinna hüpermarketid		Tallinna väiksemad toidupoed		suured linnad		väiksemad linnad ja maa-asulad		
	Eesti õlu	import	Eesti õlu	import	Eesti õlu	import	Eesti õlu	import	Eesti õlu	import	
purgiõlu, 0,33l	1,82	2,09	1,80	2,10	1,95	2,23	1,88	2,03	1,77	2,11	
purgiõlu, 0,5l	1,69	1,87	1,69	1,93	1,70	1,83	1,70	1,86	1,69	1,83	
purgiõlu, pint	1,58	1,78	1,64	-	1,53	-	1,54	1,78	1,58	-	
klaaspudel 0,33l	2,16	3,93	2,15	4,11	2,03	3,12	2,19	4,03	2,14	3,80	
klaaspudel 0,5l	1,71	2,55	1,80	2,73	1,58	2,20	1,74	2,55	1,66	2,41	
PET	1,19	1,21	1,26	1,31	1,10	0,97	1,19	1,15	1,20	1,25	
Õlu kokku	1,64	2,47	1,75	2,66	1,51	2,12	1,67	2,50	1,60	2,33	
Erinevus vastavas pakendis ning vastavat päritolu ölle keskmisest hinnast, %											
purgiõlu, 0,33l	10,48	-15,51	3,09	-20,91	29,44	5,06	12,70	-18,88	10,60	-9,28	
purgiõlu, 0,5l	2,67	-24,48	-3,54	-27,30	12,65	-13,51	1,64	-25,62	5,85	-21,52	
purgiõlu, pint	-4,27	-28,01	-6,08	-	1,33	-	-7,96	-28,87	-1,29	-	
klaaspudel 0,33l	30,79	59,21	22,94	54,60	34,46	47,23	31,43	61,27	33,86	63,09	
klaaspudel 0,5l	3,72	3,20	2,84	2,63	4,57	3,96	4,03	1,88	3,92	3,28	
PET	-27,88	-51,01	-28,00	-50,75	-27,15	-54,25	-28,74	-54,00	-25,00	-46,35	

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Ölle jaehinnad kauplustes vastavalt tootjamaale, 2012. a veebruaris
(€/l km-ga ja pandipakendi maksumusega)

Tabel 10

Päritoluriik	keskm. hind	klaaspudel	purk	PET
Belgia	5,86	5,94	4,21	
Iirimaa	4,73	5,20	4,11	
Ühendkuningriik	4,30	4,59	2,92	
Itaalia	4,01	4,01		
Mehhiko	3,48	3,48		
Prantsusmaa	3,31	3,31		
Hispaania	3,05	3,38	2,16	
Hongkong	3,00	3,00		
Saksamaa	2,59	3,24	2,00	1,22
Tšehhi	2,48	2,55	2,29	
Holland	2,37	3,13	2,03	
Austria	2,13	2,36	2,06	
Slovakkia	2,11		2,11	
Rootsi	1,99	1,99		
Soome	1,92		1,92	
Venemaa	1,90	1,98	1,80	1,33
Ukraina	1,81	2,03	1,72	1,28
Leedu	1,68	1,89	1,57	1,24
Eesti	1,64	1,75	1,67	1,19
Taani	1,60	2,10	1,54	
Valgevene	1,54	1,68	1,43	1,21
Poola	1,49	1,52	1,48	
Läti	1,31	2,09	1,35	1,07

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Eesti viinatootjate konkurentsivõime

Eesti viinatootjate konkurentsivõime

2012. a püsis viinatootmine aasta eest aset leidnud üsna olulise kasvu järel stabiilsemana. Hinnanguliselt toodeti Eestis (lühiajastatistika kasutades on viina osakaalu likööri ja viinatoodete tootmises arvestatud ligikaudselt) 5,7 mln liitrit viina (absoluutalkoholis), mis on 2,7% enam kui 2011. aastal. Bilansimeetodil arvatuna jäi viina siseturumüük ekspordimahtude kasvu ning impordi languse juures aastatagusele mõnevõrra alla (langus 4,3%). Aasta eest, s.o 2011. a mõjutas siseturumüügi kasvu ka n-ö ettemüük lattu seoses aktsiisimäärade tõusuga 2012. a veebruarist.

Kohaliku viina tootmiskaht oli 2012. aastal mõningal määral suurem kui siseturuvajadus (isevarustatuse tase 107,7%) (tabel 11).

Viina impordikogused on 2012. a võrreldes aastatagusega langenud, suurim on langus olnud Ameerika Ühendriikidest sisse veetava toorainena kasutatava kõrge alkoholisisaldusega viina puhul, mida kasutatakse kohaliku tootmise juures toorainena. Ka eespool nimetatud tooraineks minevat viina välja jättes (st kui mõlemal võrdlusalusel aastal arvata kogu impordimahust välja USA-st sisse toodav muude alkoholsete jookide tooraineks minev viin), on viina impordikogused olnud kerges langustrendis. Statistikaameti andmetel toodi 2012. a viina Eestisse arvestatavas koguses (üle 10 000 l arvestuslikus tegelikus koguses 38% riigi kohta) 11 riigist. Viina koguseline eksport kasvas 2012. a võrreldes aasta varasemaga märkimisväärselt – veerandi võrra (25,4%) (tabel 12, tabel 11).

Bilansimeetodil siseturu müüki arvatades (jättes välja tooraineks mineva viina) püsis importviina osakaal siseturumüügis stabiilsena, moodustades siseturumüügist ligi viiendiku (tabel 11).

TNS Emori välisturistide alkoholi ostukäitumise uuringu kohaselt ostavad turistid valdavalt kaasa kohalikku 0,5 l PET-pudelis viina, mille eeliseks on soodsam hinnatase enamiku importmarkide ees. Populaarseimad on Altia ja Liviko viinad. Hinnanguliselt 75% 2012. a Eestist kaasa ostetud viinast oli Eesti tootjate toodang ning aasta varasemaga võrreldes näitab Eesti toodangu osakaal välisturistide ostudes kerges kasvutrendi. Sarnaselt 2011. aastale näitasid viina puhul selget kasvu n-ö ettetellitavad kogused (joonis 7).

Viina sortimendi kaardistamisel ning kodumaiste ja importtoodete osakaalu leidmisel on arvutuste aluseks võetud kaupluses müügil olev tooterühma kogu sortiment. Sortimendi puhul kaardistasime lisaks nimetuste arvule ka müügil olevate viinamarkide positsioonide arvu riivil, hindamaks toote osakaalu pakkumises adekvaatselt. Viina sortimendi ja hinnavaatlus teostati 26 kaupluses üle Eesti. Valimisse kuulunud kaupluste valiku aluseks on jaekettide ligikaudsed turuosad Eestis.

Keskmiselt oli Eesti kauplustes müügil 54 nimetust viina, millest nimetuste järgi arvestades 23 olid kohalikku päritolu (tabel 14). Aastal 2009 Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud sarnase uuringuga võrreldes on jätkunud juba 2000-ndate aastate algusest tekkinud trend impordi osakaalu suurenemise suunas ning nimetuste järgi ületab importtoodete osakaal kauplustes kohalikke viinasid (kohalikud viinad 43%). Siiski, arvestades ka toodete positsioone riivil, on Eesti toodang kaupluste väljapanekus kerges ülekaalus, moodustades 56% (joonis 8). Tallinna hüpermarketites ja Eesti suuremates linnades oli kohaliku toodangu osa väljapanekus keskmisest suurem (umbes 60%). Tallinna väiksemates kauplustes on importtoodetel väljapanekus aga üsna selge ülekaal (kohalik toodang vaid 36%). Antud tulemus on tugevalt seotud Maxima sortimendipoliitikaga – antud kauplusekett turustab laias valikus lähiriikide soodsaid viinatooteid (joonis 9).

Enamiku müüdavast viinast moodustab nii kodumaise kui ka sisseveetud toodangu puhul 0,5liitrine pudel – Eesti viina puhul on selle osakaal nimetuste alusel 52%, imporditud viina puhul 64%. Imporditud tooted on kohalikest viinadest pisut sagedamini saadaval 0,7 l pudelis (nimetuste alusel vastavalt 21% ja 16%), Eesti viinade puhul on sortimendis veidi suurem 1-liitrite pakendite osakaal (tabel 14).

Hindu kaardistasime viina puhul kõigil müügil olevates pakendites toodetel, s.o eri suurusega klaas- ja plastpudelite puhul, aruandes on esitatud hinnatasemed pakenditüüpide lõikes.

Võrreldes viina keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ning importtoodete puhul (kõiki pakendeid arvestades) on importviin Eesti viinast 35% kallim (tabel 15). Seejuures on hinnatase mõlema puhul keskmisest kõrgem Tallinna hüpermarketites ning soodsaim Tallinna väiksemates kauplustes. Ka ületab Tallinna väiksemates kauplustes importviina hinnatase kohaliku viina hinnataset keskmisest vähem (vaid 18%), väljaspool Tallinna on suhe pigem võrreldav Tallinna hüpermarketitega (tabel 16).

Võrreldes Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud sarnastes uuringutes indikaatoritooteks olnud 0,7-liitrisel pudelil müüdava viina hindade muutust, on näha, et nii kohaliku kui ka imporditud viina hinnatase, mis alustas püsivat tõusutrendi 2000-ndate aastate keskpaiku, on viimastel aastatel jätkanud kiiret kasvu. Seejuures on kohaliku viina hinnad kasvanud importviina hindadest kiiremas tempos – 2009. aastaga võrreldes on kasvumäärad olnud vastavalt 47% ning 32% (joonis 10).

Pakendi suuruse alusel on hinnatase kõrgeim 0,7-liitrisel pakendis müüdavate viinade puhul – selles suuruses pakendis on viina kategoorias nii Eesti kui ka imporditud toodete seas kõige enam saadaval kõrgema klassi brände ning tuntud brändide n-ö eritooted. Eesti toodetest on soodsaim hinnatase 0,5 l pakendis müüdaval viinal, importtoodetest 1 l pakendis müüdaval viinal (tabel 15).

Importviinade hinnavõrdlus päritoluriikide lõikes näitab, et kõige enam ületab Eesti viina keskmist hinnataset Rootsist, Ühendkuningriigist, Saksamaalt ja Soomest sisse toodud viin (enam kui poolteist korda). Kohaliku viina keskmisele hinnatasemele lähedane oli Leedu ja Valgevene viina hinnatase (tabel 17).

Suurima turuosaga viinatootja on tarbijate ostueelistuse alusel AS Liviko (TNS Emori Atlase uuringu andmed), moodustades ligi pool Eestis tarbitavast viinast. Samas näitab uuring, et Liviko ostueelistuse osakaal on viimasel aastal impordi tõusu arvelt langenud ning imporditud viina osakaal (siia on arvestatud ka Altia Eesti poolt turustatavaid marke nagu Finlandia ja Koskenkorva Vodka jt) kohalikus tarbimises on kasvanud 40%-ni (tabel 13).

Kokkuvõtvalt, kodumaise toodangu osakaalu alusel siseturumüügis Eesti tootjate konkurentsieelis viinaturul püsib. Samas rasekndab konkurentsituatsiooni müügil olevate Eesti toodete langenud arv ning importtoodete osakaalu kasv nii kaupluste sortimendis kui ka tarbija hoiakulises ostueelistuses. Samuti on kohalike viinamarkide hinnad kasvanud importtoodetest kiiremini.

Eesti viinaturu statistika 2009.-2012. aastal
Viina toodang, koguseline põhieksport ja import
 kogus, tuh liitrit absoluutalkoholis

Tabel 11

	Kogus, tuh liitrit				kahe viimase perioodi muutus	
	2009	2010	2011	2012	tuh liitrit	± %
toodang**	6494,9	4959,5	5604,6	5753,5	148,8	2,7
eksport	1528,6	1257,1	1315,7	1649,6	333,8	25,4
import	5499,7	3462,9	5182,6	4435,1	-747,6	-14,4
import*	1759,9	1108,1	1295,7	1239,2	-56,5	-4,4
müük siseturul	6726,2	4810,5	5584,6	5343,1	-241,5	-4,3
isevarustatuse tase, %	96,6	103,1	100,4	107,7		7,3
kodumaise toodangu osakaal siseturumüügis, %	73,8	77,0	76,8	76,8		0,0

Allikas: SA, TNS Emori arvutused

*ilma tooraineks kasutatud importviinata

** 2012 ligikaudne arvutus, viina osakaal kogu kange alkoholi tootmises on arvestatud 73%

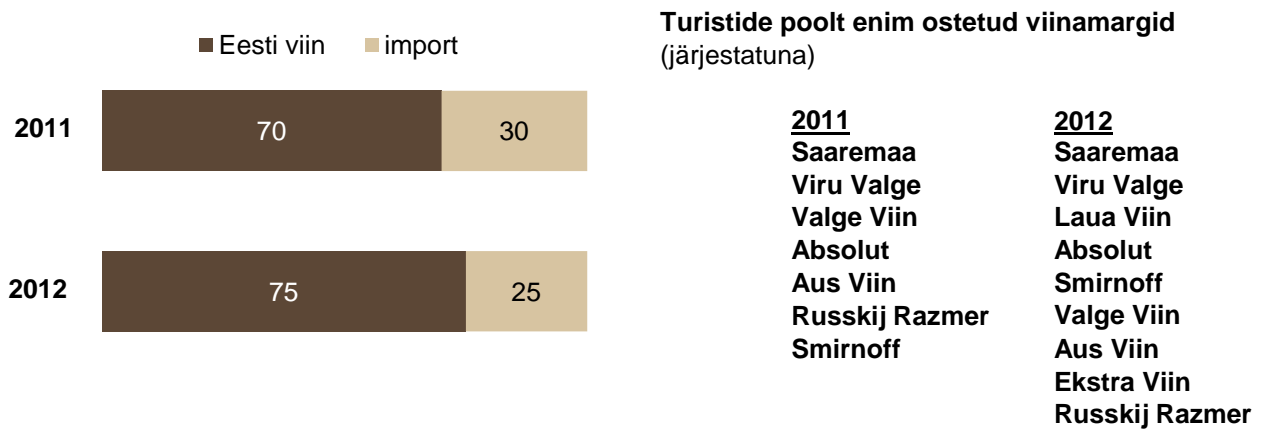
Viina koguselise põhiimpordi struktuur riigiti 2011.-2012. aastal
 osakaal, %

Tabel 12

	tuh liitrit		Muutus		Riikide osakaal, %		Riikide osakaalu muutus,
	2011	2012	2012 / 2011		2011	2012	± %
			liitrit	± %			
KOKKU	5183	4435	-748		100	100	
Ameerika Ühendriigid	3892	3196	-696	-21,8	75,1	72,1	-4,0
Ukraina	378	340	-37	-11,0	7,3	7,7	5,3
Valgevene	227	210	-17	-8,0	4,4	4,7	8,3
Soome	224	258	34	13,3	4,3	5,8	34,8
Venemaa Föderatsioon	192	201	10	4,9	3,7	4,5	22,8
Teised	271	229	-42	-18,3	5,2	5,2	-1,2

Allikas: SA

*teiste jookide tootmise tooraineks minev viin

Allikas: TNS Emori Välisturistide alkoholi ostukäitumise uuring

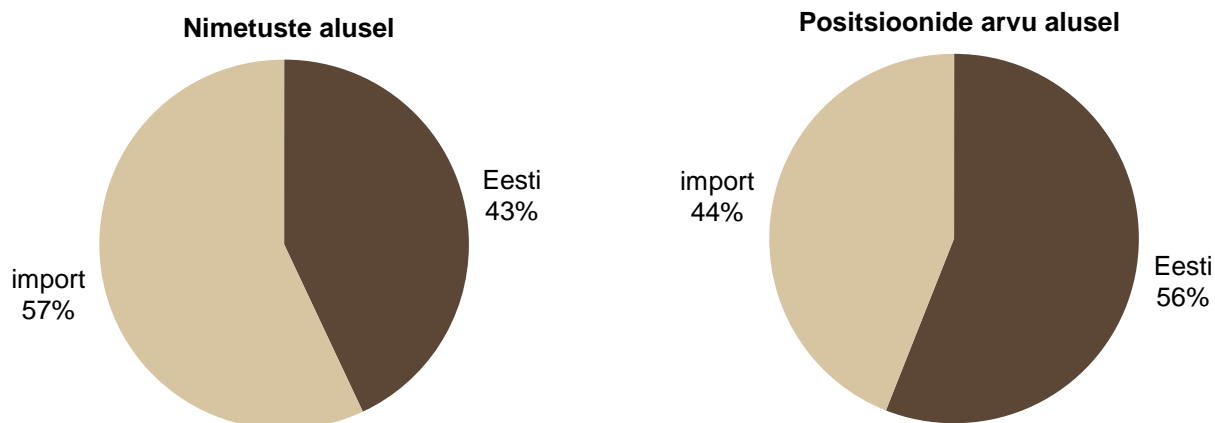
Tootja	Turuosa ostueelistuse alusel		
	2010	2011	2012
Liviko	56%	55%	46%
teised Eesti tootjad	17%	13%	14%
import (s.h. Altia Koskenkorva, Finlandia jne.)	27%	32%	40%

Allikas: TNS Emori Atlas andmebaas

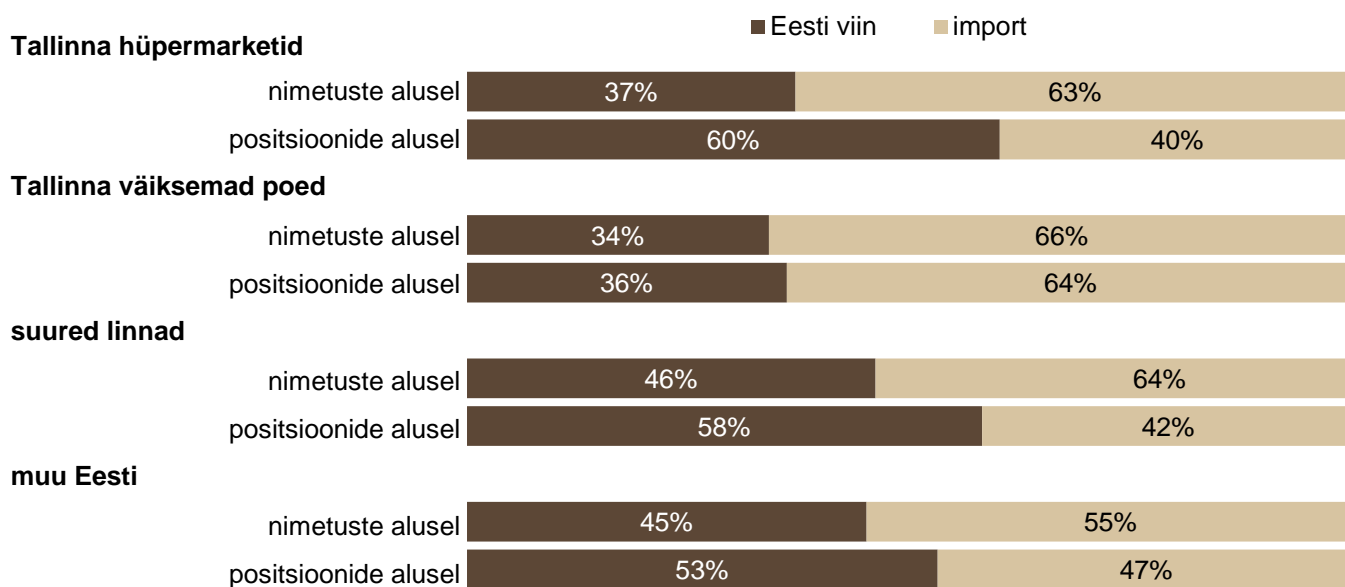
	Eesti keskmiselt			Tallinna hüpermarketid			Tallinna väiksemad toidupoe			suured linnad			väiksemad linnad ja maa-asulad		
	Kokku	Eesti viin	import	Kokku	Eesti viin	import	Kokku	Eesti viin	import	Kokku	Eesti viin	import	Kokku	Eesti viin	import
0,5l	32	12	20	49	18	31	32	10	23	12	18	18	27	10	17
0,7l	10	4	7	18	4	14	5	2	3	4	6	6	9	4	5
1l	6	3	3	9	4	5	4	2	2	3	2	2	6	3	3
muu suurus	6	4	1	6	5	1	5	2	3	5	1	0	6	4	2
Kokku	54	23	31	81	30	51	45	16	30	23	27	26	48	22	27
0,5l, %	59	52	64	61	60	61	71	59	75	51	67	69	57	47	63
0,7l, %	19	16	21	22	13	27	11	13	10	16	22	23	19	17	20
1l, %	11	13	9	10	13	9	8	13	5	14	9	9	12	14	10

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

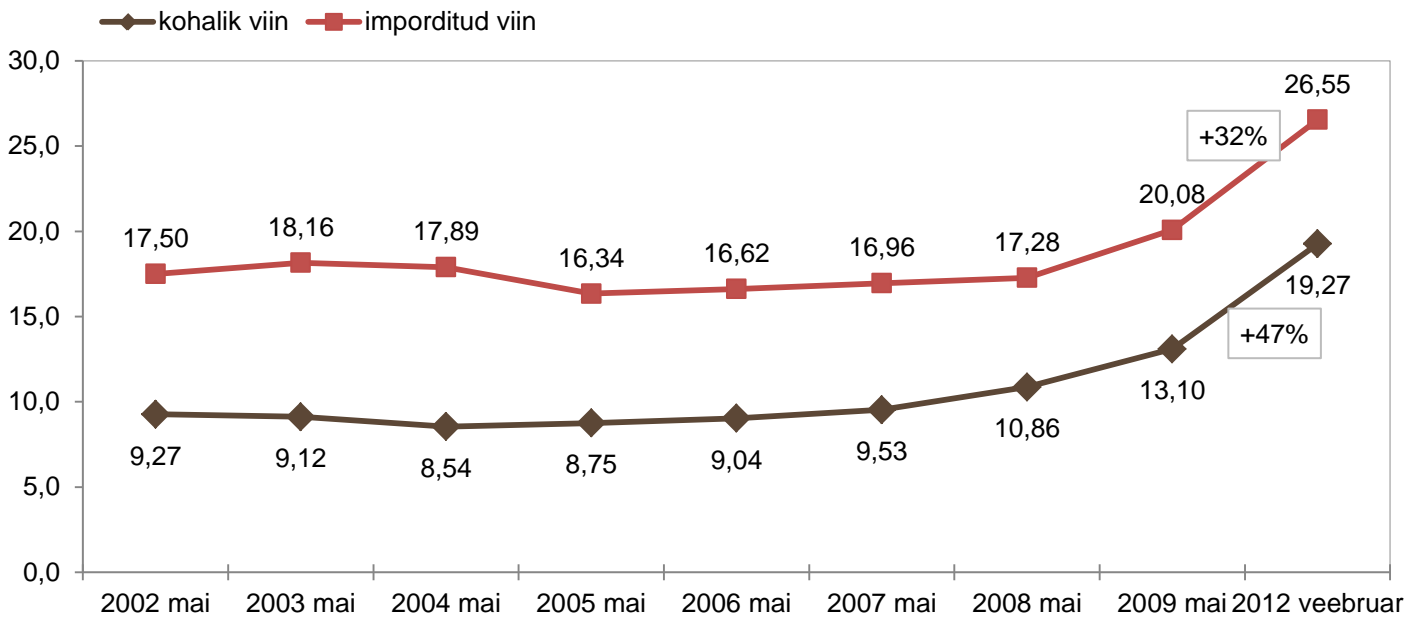
Viina sortiment kauplustes 2012. a veebruaris päritolu alusel - kogu Eesti
Sortimendi ja positsioonide vaatluse alusel

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus, varasemad võrdlusandmed EKI alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Viina jaehind kaupluses (€/l km-ga), 2012. a veebruaris
Eesti kokku, pakenditüüpide lõikes

Tabel 15

Pakendi tüüp	Eesti viin	import	keskm. hind
viin (kõik pakendid)	14,58	19,64	17,47
viin 0,5l	14,10	17,86	16,45
viin 0,7l	17,67	25,08	22,45
viin 1l	12,70	20,01	16,19

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Viina jaehinnad kauplustes pakendi tüübi alusel, 2012. a veebruaris
(€/l km-ga)

Tabel 16

	Eesti kokku		Tallinna hüpermarketid		Tallinna väiksemad toidupoed		suured linnad		väiksemad linnad ja maaasulad	
	Eesti viin	import	Eesti viin	import	Eesti viin	import	Eesti viin	import	Eesti viin	import
viin 0,5l	14,10	17,86	15,39	18,71	13,38	15,68	13,68	18,13	13,79	17,58
viin 0,7l	17,67	25,08	19,41	26,25	14,64	19,86	19,27	26,55	16,05	23,20
viin 1l	12,70	20,01	14,30	20,34	12,79	14,84	12,49	21,04	12,14	19,54
viin kokku	14,58	19,64	15,74	21,03	13,58	16,08	14,56	20,18	14,15	18,94

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus

Päritoluriik	keskm. hind (kõik pakendid)	0,7l klaaspudel	0,5l klaaspudel
Rootsi	25,66	26,27	25,25
Ühendkuningriik	22,54	27,03	18,05
Saksamaa	22,50	22,50	
Soome	22,15	16,43	22,85
Venemaa	21,49	29,08	19,67
Läti	18,06	22,13	16,88
Poola	16,56	24,69	15,30
Ukraina	16,35	16,77	16,17
Leedu	15,22	16,11	14,69
Eesti	14,58	17,54	13,87
Valgevene	14,29	14,51	13,13

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi ja hinnavaatlus